

ДО ПИТАННЯ ПОНЯТТЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ АДВОКАТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

ЧОРНА А.М. - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0519-7300>

СЯДРИСТА І.І. - кандидат юридичних наук, професор, професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки

Харківського національного університету внутрішніх справ

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4340-3593>

УДК 342.1

DOI: <https://doi.org/10.71404/NP.2026.1.72>

У статті аналізуються питання визначення поняття та значення адвокатського самоврядування у забезпеченні незалежності та автономії адвокатів під час виконання їх професійних обов'язків. Метою дослідження визначено аналіз поняття та удосконалення діяльності органів адвокатського самоврядування, а також оцінку їх ролі у зміцненні верховенства права та захисті прав громадян. Представлено узагальнення результатів дослідження, окреслено тенденції розвитку адвокатського самоврядування в Україні, шляхи його вдосконалення.

Автор пропонує рекомендації для вдосконалення системи адвокатського самоврядування, спрямовані на ефективне функціонування адвокатської спільноти, забезпечення правової допомоги та захисту прав громадян. Зроблено висновок, що адвокатське самоврядування є ключовим елементом правової системи України, яке забезпечує незалежність, автономію та професійну самостійність адвокатів. Органи самоврядування відіграють важливу роль у формуванні високопрофесійної спільноти, встановленні етичних стандартів, підтримці та захисті адвокатів у їхній діяльності.

Адвокатське самоврядування є невід'ємною складовою верховенства права, захисту прав громадян і розвитку громадянського суспільства. Для подальшого вдосконалення адвокатури доцільно враховувати актуальні тенденції, покращувати механізми самоврядування та

розширювати можливості адвокатів для ефективної роботи на благо правосуддя.

Ключові слова: адвокат, адвокатура, адвокатське самоврядування, органи адвокатського самоврядування, організаційні форми адвокатського самоврядування.

Ефективна робота адвокатів, підвищення якості правової допомоги, забезпечення незалежності адвокатури, підвищення її ролі у суспільстві зумовлює необхідність законодавчого регулювання та формування нових підходів до адвокатського самоврядування, що дозволить надавати правову допомогу на високому професійному рівні, налагодить оптимальний механізм взаємодії адвокатури з державою та об'єднає адвокатів України. Реалізація поставлених перед адвокатами задач може бути досягнута лише за умови удосконалення функціонування адвокатського самоврядування відповідно до міжнародних стандартів.

Теоретичну та методологічну основу дослідження інституту адвокатського самоврядування становлять праці вітчизняних науковців, а саме: Н. Бакаєвської, Н. Бочуляк, У. Бек, М. Василенко, М. Ворошила, С. Весніна, В. Гвоздія, І. Гловацького, І. Голованя, Х. Дідух, Д. Забзалюка, Н. Заболотної, А. Іванцової, Д. Кухнюк, Х. Марковича, І. Марочкина, М. Погорецького, В. Решоти, О. Ялового, О. Яновської та інших.

Питанням функціонування адвокатського самоврядування присвячено чимало наукових праць, разом з тим, деякі аспекти цього питання залишаються недостатньо дослідженими та дискусійними. Вимагають подальшого вивчення питання розширення професійних прав адвокатів та гарантування їхньої діяльності; підвищення стандартів та вдосконалення процедури вступу до адвокатури; реформування системи дисциплінарної відповідальності адвокатів; модернізація адвокатського самоврядування; забезпечення прозорості фінансової діяльності органів адвокатського самоврядування.

Метою статті є аналіз поняття адвокатського самоврядування, вдосконалення діяльності органів адвокатського самоврядування, а також оцінка їх ролі у зміцненні верховенства права та захисті прав громадян. У статті наведено узагальнені результати дослідження, окреслені основні тенденції розвитку адвокатського самоврядування в Україні та шляхи його удосконалення з врахуванням досвіду зарубіжних країн.

Відповідно до ч.ч.1, 2 ст. 46 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» організаційними формами адвокатського самоврядування є конференція адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), рада адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), Рада адвокатів України, з'їзд адвокатів України. Таким чином, чинне законодавство України чітко окреслило, які саме органи є органами адвокатського самоврядування.

Адвокатське самоврядування здійснюється через діяльність конференцій адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), рад адвокатів регіону (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, ревізійних комісій адвокатів регіонів (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва, міста Севастополя), Вищої

ревізійної комісії адвокатури, Ради адвокатів України, з'їзду адвокатів України.

На думку вченої Н. Бакаєвої, адвокатське самоврядування забезпечує захист адвокатів від незаконного впливу під час виконання професійних обов'язків, а також сприяє ефективному управлінню в системі адвокатури. Визначаючи сутність адвокатського самоврядування, необхідно врахувати, що воно є проявом демократичних принципів в адвокатській діяльності та відображає здатність адвокатів самостійно вирішувати питання, що належать до компетенції професійної спільноти відповідно до чинного законодавства. Це підтверджується також семантикою терміну «самоврядування». На переконання Н. Бакаєвої, для повного розуміння змісту адвокатського самоврядування слід враховувати форми участі адвокатів у вирішенні зазначених питань, які в теорії самоврядування співвідносяться з різновидами демократії.

Враховуючи вищевказане, дослідниця вважає, що «під адвокатським самоврядуванням необхідно розуміти гарантоване державою право адвокатів безпосередньо або через самостійно сформовані представницькі органи вирішувати питання діяльності адвокатури в порядку та межах, встановлених законодавством» [1, с. 290, 292–293].

У свою чергу вчена А. Іванцова стверджує, що «органи адвокатського самоврядування – це органи саморегулюючого співтовариства адвокатів, що формуються цим співтовариством для вираження їх інтересів, та здійснюють покладені на них законом, іншими нормами права, повноваження з внутрішнього управління адвокатами з метою забезпечення їх. Вчена зазначає, що органи адвокатського самоврядування відносяться до так званих нетериторіальних організацій професійного самоврядування, оскільки вони мають корпоративний характер, тобто об'єднують замкнену групу осіб з вузькофаховими становими та іншими інтересами» [2, с.2; 8, с.229].

На думку В. Решоти, нині сформовано розвинену та розгалужену систему органів адвокатського самоврядування як на регіональному, так і на національному рівнях. Її головною метою є представництво інтер-

есів усіх адвокатів, а також розробка норм і правил, обов'язкових для виконання адвокатами України. Ця система спрямована на створення незалежної від держави структури самоорганізації та самоуправління адвокатської спільноти. Вчений вказує, що вітчизняні органи адвокатського самоврядування проходять лише період їх становлення, а відтак питання ефективності їх діяльності, виконання покладених на них функцій та реальне представництво та самоорганізація усіх адвокатів України має бути предметом подальших наукових розробок [3, с. 269–270; 8, с.230]. При цьому В. Решота визначає «адвокатське самоврядування як гарантовані державою можливість та здатність адвокатури України, як сукупності усіх адвокатів України, самостійно визначати та формувати внутрішню корпоративну структуру, порядок організації та функціонування органів адвокатського самоврядування» [3, с. 267].

З точки зору М. Ворошило та Д. Кухнюка адвокатське самоврядування розглядається як влада, що контролюється законом і судом, не підпорядкована уряду та його органам на місцях. Вчені пропонують вести мову про окрему гілку влади – «адвокатську владу». Це відносини панування та підкорення між органами адвокатського самоврядування, з однієї сторони, та іншими адвокатами, особами, які виявили бажання стати адвокатами та адвокатами іноземної держави [4, с. 159–160; 8, с.230].

Дослідник Н. Бочуляк констатує, що адвокатура сьогодні є одним із головних інститутів громадянського суспільства, який має особливий статус незалежної організації, оскільки не є структурним елементом ні системи державної влади, ні органів місцевого самоврядування, що прослідковується у незалежності адвокатури від держави в особі її владних органів (адміністративних, правоохоронних, судових тощо) і посадових осіб. Така незалежність є умовою реалізації власної конституційної місії стосовно захисту прав й свобод людини, що дає фактичну можливість захищати ці права і свободи, запобігати їх порушенням, зокрема, з боку держави [5, с. 9]. На думку вченого, у процесі визначення поняття адвокатського само-

врядування потрібно брати до уваги те, що таке самоврядування є виявом демократії в інституті української адвокатури, самостійним вирішенням адвокатською спільнотою спектру питань, які згідно із національним законодавством належать до відання адвокатської професійної асоціації. Зміст поняття «адвокатське самоврядування» відображає евентуальні форми участі адвокатів у розв'язанні цих питань, які в концепції самоврядування пов'язуються з видами (формами) демократії. Враховуючи вказане, Н. Бочуляк приходить до висновку, що «адвокатське самоврядування – це гарантоване державою право адвокатів брати участь (безпосередню або через самостійно сформовані представницькі органи) у вирішенні питань діяльності інституту адвокатури в межах та порядку, передбачених національним законодавством» [5, с. 11; 8, с.229].

Аналізуючи чинне законодавство, дослідник відзначає, що національне законодавство про адвокатуру на цьому етапі розвитку ще не повною мірою відображає реалії адвокатського самоврядування та не відповідає в адекватній формі викликам сьогодення. Зокрема, на його думку, окреслений законом спектр завдань адвокатського самоврядування є дещо неповним, обмеженим. Наприклад, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», на переконання Н. Бочуляка, має передбачати положення стосовно таких завдань адвокатського самоврядування як: формування та забезпечення діяльності органів адвокатського самоврядування; формування професійного адвокатського корпусу; притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності [5, с. 11–12].

Важливо, що законодавець також дає легальне визначення адвокатського самоврядування. Зокрема, відповідно до п.3 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатське самоврядування - гарантоване державою право адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

Як видно з нормативного визначення адвокатське самоврядування є: правом

- адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури;

- визначене в порядку, встановленому саме Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»;

- в обов'язковому порядку повинно бути гарантоване державою відповідними засобами.

Викликає питання щодо звуженості і регулювання вказаного порядку лише на підставі Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», так як порядок може деталізуватися і інших нормативно-правових актах, зокрема, локальних актах.

Згідно з ч. 1 ст. 43 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокатське самоврядування ґрунтується на принципах виборності, гласності, обов'язковості для виконання адвокатами рішень органів адвокатського самоврядування, підзвітності, заборони втручання органів адвокатського самоврядування у професійну діяльність адвоката. При цьому зазначено в ч. 2 вищевказаної статті, що брати участь у роботі органів адвокатського самоврядування та бути обраними до їх складу можуть лише адвокати України.

Відповідно до ст. 44 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» завданнями адвокатського самоврядування є: 1) забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності; 2) підтримання високого професійного рівня адвокатів; 3) утворення та забезпечення діяльності кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури; 4) створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності; 5) забезпечення відкритості інформації про адвокатуру та адвокатську діяльність; 6) забезпечення ведення Єдиного реєстру адвокатів України; 7) участь у формуванні Вищої ради правосуддя у порядку, визначеному законом.

Відповідно до п.п. 4, 5 Принципу V Рекомендації № REC (2000) державам про свободу адвокатської професійної діяльності, прийнятої 25 жовтня 2000 р. Комітетом Міністрів Ради Європи 25 жовтня 2000 р., означений перелік завдань може розширюватися та доповнюватися.

Передусім, у цьому нормативно-правовому документі звернено увагу на те, що: «адвокатські професійні об'єднання та адво-

катські колеґії необхідно підохочувати щодо забезпечення адвокатської незалежності і, окрім того, до: постійної принципіальної підтримки правосуддя та відважного її відстоювання; захисту адвокатської ролі у соціумі та, передусім, відстоювання їх гідності, честі та доброчесності; допомога в організації адвокатської участі адвокатів у програмах щодо забезпечення відкритого доступу до правосуддя індивідам економічно-низького стану, передусім, надання адвокатами безоплатної юридичних консультацій та правової допомоги; підтримка законодавчих реформ, сприяння таким реформам, участь в жвавому обговоренні чинного законодавства та запропонованих положеннях (пропозиціях щодо його удосконалення); створення сприятливих умов для розвитку добробуту виразників юридичних професій та мобільна допомога їм, членам їх сімей у разі нагальної необхідності; налагодження співпраці з іноземними адвокатами, передусім, практикувати в особистій діяльності досвід міжнародних адвокатських організацій, роботу міжнародних недержавних та міждержавних інституцій; пропагування максимально високих фахових стандартів адвокатської компетентності та забезпечення дотримання адвокатами стандартів поведінки та дисциплінарних норм» [6, с. 33].

Уява про загальні засади та сутність адвокатського самоврядування, сформульовані доктриною та законодавством, дає змогу сформулювати й відповідну думку щодо дефініції, ознак та функцій органів адвокатського самоврядування. Слід відзначити, що В. Гвоздій приділяє цьому питанню доволі ґрунтовну увагу. Так, вчений зазначає, що орган адвокатського самоврядування за своєю правовою природою являє собою квазі-державний орган, він є суб'єктом публічно-правових відносин, який виконує за дорученням держави низку функцій, пов'язаних із упорядкуванням адвокатської діяльності шляхом забезпечення незалежності адвокатів, їх захисту від втручання у здійснення адвокатської діяльності, підтримання високого професійного рівня адвокатів та створення спеціальних інструментів для виконання вказаних завдань [7, с. 39; 8, с.230]. Детально вчений описує й функції органів

адвокатського самоврядування. Що цікаво, дослідник їх розглядає крізь призму поняття функцій органів публічного адміністрування. Зокрема він зазначає, що з огляду на особливості органів адвокатського самоврядування, їх функції у системі публічного управління можна сформулювати як визначені у Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та у підзаконних (локальних) правових актах основні напрями реалізації покладених на вказані органи завдань, вирішення яких у сукупності має сприяти повній реалізації в адвокатській діяльності принципів верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів [7, с. 39]. В. Гвоздій до таких функцій відносить функцію формування високопрофесійного та інтолерантного до корупції адвокатського корпусу, функцію встановлення етичних стандартів адвокатської діяльності, захисну та забезпечувальну функції [7, с. 42; 8, с.230].

С. Веснін дає авторське бачення і під органами адвокатського самоврядування розуміються недержавні некомерційні професійні організації, що функціонують у передбачених законом формах адвокатського самоврядування та є складовими компонентами цілісної системи з вираженими внутрішніми та зовнішніми зв'язками горизонтального та вертикального характеру, основною метою яких є забезпечення реалізації права адвокатів самостійно вирішувати питання організації та діяльності адвокатури в порядку, встановленому законодавством [8, с.231].

Так, наведене визначення, на нашу думку, досить точно описує суть органів адвокатського самоврядування. Дійсно, ці органи самоврядування є ключовими елементами системи адвокатури в Україні, їх створення та діяльність регламентуються чинним законодавством України. До основних рис слід віднести: недержавний характер – органи адвокатського самоврядування не є частиною державних структур, що забезпечує їх незалежність у прийнятті рішень; безприбутковість (некомерційність) - їх діяльність спрямована на захист прав і свобод адвокатів та розвиток професії, а не на отримання прибутку; наявність горизонтальних та вертикальних зв'язків - система перед-

бачає взаємодію як між різними органами (горизонтальні зв'язки), так і між органами на місцевому та державному рівнях (вертикальні зв'язки); базується на принципі самоврядування – основна ідея полягає у тому, що адвокати самі вирішують, як організувати свою діяльність, зберігаючи автономність від держави, але у межах, визначених чинним законодавством України.

Дослідник У. Бек вважає, що розглядаючи застосування зазначених принципів до роботи органів адвокатського самоврядування, слід зауважити, що в системі публічного управління ці органи мають сприяти створенню сприятливих умов для ефективної комунікації між суб'єктами адвокатської діяльності, а також їхньої взаємодії з органами публічної влади, суспільством та міжнародною спільнотою. Водночас можна виділити дві ключові форми реалізації забезпечувальної функції: представницьку (захист спільних інтересів адвокатів) та комунікативну (забезпечення оптимальних умов, засобів і способів для безперешкодного обміну інформацією між суб'єктами адвокатської діяльності й іншими учасниками суспільних відносин).

Виходячи з цього, можна дійти висновку, що органи адвокатського самоврядування у публічному управлінні виконують низку функцій, пов'язаних із їхніми цілями та завданнями. Серед них – сприяння формуванню етично відповідального та нетерпимого до корупції адвокатського середовища, встановлення етичних стандартів адвокатської діяльності, а також виконання захисної та забезпечувальної функцій. Для виконання цих завдань органи адвокатського самоврядування наділені низкою повноважень, зокрема, й делегованих державою [9, с.122].

При розгляді даної проблематики слід враховувати і зарубіжний досвід функціонування адвокатського самоврядування. На думку І. Габані, насамперед, серед національних громадських об'єднань адвокатів існує також велика кількість міжнародних асоціацій адвокатів (юристів), до яких можуть долучатися українські адвокати. Такі міжнародні організації, створені за підтримки глобальної юридичної спільноти, відіграють важливу роль у формуванні міжнарод-

них стандартів етики адвокатської діяльності, утвердженні принципів верховенства права та захисті прав людини. Рада адвокатів України сприяє застосуванню Правил професійної етики, розроблених Радою адвокатських асоціацій і правових товариств Європи, які становлять цінний досвід для розвитку адвокатської професії. Приєднання до Міжнародної асоціації адвокатів (ІВА) та Ради адвокатських асоціацій і правових товариств Європи (ССВЕ) суттєво розширило можливості українських адвокатів для захисту їхніх прав та законних інтересів. У цілому, ці міжнародні організації позитивно впливають як на діяльність адвокатури в Україні, так і на розвиток правової системи країни [11, с.531].

Порівнюючи польський досвід, слід вказати, що українська модель адвокатського самоврядування є більш ліберальною та незалежною порівняно з польською системою. Це обумовлено тим, що адвокатура в Україні є повністю недержавним самоврядним інститутом. Водночас польська модель передбачає значну роль міністра юстиції в нагляді за діяльністю адвокатури. Крім того, Вища Рада Адвокатури в Польщі зобов'язана щорічно надавати президентові звіт про стан адвокатури, зазначаючи проблеми, що потребують вирішення. В Україні жоден державний орган не має впливу на адвокатське самоврядування, за винятком судів, до яких можна звернутися для оскарження рішень органів самоврядування. В обох країнах існує складна система органів адвокатського самоврядування, компетенція яких є здебільшого схожою, проте є й певні відмінності, зокрема в Польщі функціонує інститут Дисциплінарного Представника Адвокатури [12, с. 515].

В країнах Європейського Союзу і США значну увагу приділяють встановленню чітких стандартів професійної етики та організаційній автономії адвокатських асоціацій. Це включає в себе створення незалежних органів для нагляду за діяльністю адвокатів, а також забезпечення адвокатам можливості самостійно вирішувати питання професійного розвитку, навчання та дисциплінарних порушень.

З урахуванням цього досвіду, Україна може удосконалити свою систему адвокат-

ського самоврядування, адаптуючи найкращі практики до національних умов. Це дозволить не тільки зміцнити довіру громадян до адвокатів, але й створити сприятливі умови для розвитку юридичної професії в країні.

Необхідно також погодитися з Х. Дідух, яка акцентує «увагу на вагомості п'яти основних пріоритетів реформування інституту адвокатського самоврядування: по-перше, посилення професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності; по-друге, удосконалення критеріїв та процедури доступу до професії адвоката; по-третє, удосконалення інституту дисциплінарної відповідальності адвоката; по-четверте, удосконалення адвокатського самоврядування; по-п'яте, забезпечення прозорих бюджетних та фінансових процедур в органах адвокатського самоврядування» [10, с. 41].

Можна чітко стверджувати, що вищеперераховані пункти відображають ключові напрямки реформування адвокатури в Україні та мають на меті підвищення ефективності діяльності адвокатів та забезпечення їхньої незалежності: посилення професійних прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності має за мету забезпечення захисту адвокатів від будь-якого неправомірного впливу, створення умов для належного виконання ними своїх професійних обов'язків, зокрема, доступ до інформації, конфіденційність комунікацій, захист від безпідставного переслідування тощо; удосконалення критеріїв та процедури доступу до професії адвоката. Йдеться мова, насамперед, про підвищення стандартів кваліфікаційного іспиту, запровадження чіткіших критеріїв оцінки знань, досвіду та професійної етики. Це сприятиме відбору компетентних фахівців до адвокатури; удосконалення інституту дисциплінарної відповідальності адвоката означає потребу в ефективному механізмі притягнення адвокатів до відповідальності за порушення професійної етики чи закону, що водночас гарантує справедливий розгляд та захист прав адвокатів; удосконалення адвокатського самоврядування передбачає підвищення прозорості, підзвітності та ефективності роботи органів адвокатського самоврядуван-

ня, що забезпечує представництво та захист інтересів адвокатів; забезпечення прозорих бюджетних та фінансових процедур в органах адвокатського самоврядування - введення чітких механізмів звітності щодо використання коштів, які надходять до органів самоврядування, спрямованих на зниження корупційних ризиків і підвищення довіри до системи.

Висновки

Таким чином, можна зробити наступні висновки:

1. Адвокатське самоврядування - це гарантоване державою право адвокатів організувати свою професійну діяльність самостійно, безпосередньо або через створені ними представницькі органи у межах та порядку відповідно до вимог чинного законодавства України. Необхідно вказати, що мова йде, в першу чергу, що не лише Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» повинен визначати порядок формування та діяльності органів адвокатського самоврядування, а як показує практика - і інші закони, підзаконні, та насамперед, локальні нормативно-правові акти.

2. Органи адвокатського самоврядування - це професійні недержавні некомерційні організації, які об'єднують всіх адвокатів України для вираження і захисту їх інтересів, забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування та діють у межах та порядку, визначених чинним законодавством України. Їх основною функцією є здійснення внутрішнього управління адвокатською діяльністю та забезпечення реалізації права адвокатів на самостійне вирішення питань, пов'язаних із організацією та функціонуванням інституту адвокатури в Україні.

3. Розвиток адвокатського самоврядування в Україні неможливий без врахування зарубіжного досвіду, оскільки багато країн вже мають багаторічну практику, яка дозволяє ефективно регулювати діяльність адвокатури, забезпечуючи її незалежність та професійну етику. Зарубіжні моделі адвокатського самоврядування дозволяють оптимізувати механізми контролю за ді-

яльністю адвокатів, запобігаючи корупції та зловживанням.

Враховуючи цей досвід, Україна має можливість вдосконалити систему адвокатського самоврядування, інтегруючи найефективніші практики, що відповідають національним умовам. Це сприятиме не лише підвищенню довіри громадян до адвокатів, а й створенню сприятливих умов для розвитку юридичної професії в країні.

4. На нашу думку, пріоритетними та ключовими напрямками реформування адвокатури та адвокатського самоврядування в Україні є: розширення професійних прав адвокатів та гарантування їхньої діяльності; підвищення стандартів та вдосконалення процедури вступу до адвокатури; реформування системи дисциплінарної відповідальності адвокатів; модернізація адвокатського самоврядування; забезпечення прозорості фінансової діяльності органів адвокатського самоврядування. Ці напрями покликані зміцнити адвокатуру як важливий інститут правової системи.

Література

1. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.10. Одеса, 2017. 487 с.

2. Іванцова А. В. Ознаки та загальні риси адвокатського самоврядування. *Часопис Академії адвокатури України*. 2010. № 9. URL: <http://www.aau.edu.ua/e-journal/2010-4/10iavras.pdf>.

3. Решота В. В. Організація адвокатського самоврядування в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2013. Вип. 11. С. 266–270.

4. Ворошило М. І. Підходи до розуміння поняття адвокатського самоврядування. *Право: історія, теорія, практика* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 14–15 берез. 2014 р.). Херсон : Вид. дім «Гельветика», 2014. С. 158–160.

5. Бочуляк Н. І. Адвокатське самоврядування в контексті сучасних світоглядних орієнтирів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.12. Хмельницький, 2018. 34 с.

6. Забзалюк Д. Шляхи удосконалення організаційних форм адвокатського самоврядування в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». Т. 7. № 1. 2020. С. 30-35

7. Гвозд'їй В. А. Адміністративно-правовий статус органів адвокатського самоврядування: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2020. 290 с.

8. Веснін С.О. Поняття, ознаки та функції органів адвокатського самоврядування. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. С. 227-232. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/261890>

9. Бек У.П. Органи адвокатського самоврядування в системі органів публічного управління: поняття та функції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 68. С. 118-123

10. Дідух Х. Адвокатське самоврядування в контексті судово-правової реформи в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». № 2 (38). 2023. С. 35-42

11. Габані І.І. Основні елементи адвокатського самоврядування як один із видів регулювання адвокатури в Україні. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. С. 529-532. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/287348>

12. Заботна Н.Я., Добрянський М.В. Адвокатське самоврядування за законодавством України та Польщі: порівняльно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2003. № 2. С. 512-515

ON THE CONCEPT AND IMPROVEMENT OF THE FUNCTIONING OF THE BAR SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE

The article analyzes the concept and significance of bar self-government in ensuring the independence and autonomy of attorneys-at-law in the performance of their professional duties. The purpose of the study is to analyze the concept and improve the activities of the bar self-government bodies, as well as to assess their role in strengthening the rule of law and protecting the rights of citizens. The author summarizes the results of the study, outlines the trends in the development of the bar self-government in Ukraine and the ways of its improvement.

The author offers recommendations for improving the system of bar self-government aimed at the effective functioning of the bar community, provision of legal aid and protection of citizens' rights. The author concludes that the bar self-government is a key element of the legal system of Ukraine which ensures the independence, autonomy and professional autonomy of attorneys-at-law. Self-governing bodies play an important role in the formation of a highly professional community, setting ethical standards, and supporting and protecting advocates in their activities.

The bar self-government is an integral part of the rule of law, protection of citizens' rights and development of civil society. For further improvement of the Bar, it is advisable to take into account current trends, improve self-governance mechanisms and empower advocates to work effectively for the benefit of justice.

Keywords: attorney, bar, bar self-government, bar self-government bodies, organizational forms of bar self-government.